СВЕОБШТЕ ЮГОСЛАВЕНСКЕ И СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

Новине наше излазе сваке седмице трипутъ а С. Нар. Листъ по еданпутъ

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ поглед цѣномъ 6 фор. 30 сребра

ЧИСЛ. 39. ПЕШТА, Петакъ 30. Априла ГОД XI. — 1848.

Народни Соборъ! Чудна се види овога судбина. Прѣже тога држао се, па као семе на каменъ бачено безъ еднога зрнца плода остаяо. Садъ никако одъ година да се до нѣга дође, да почне и пусти гласъ народа и у народъ. Ево садъ е већъ на прагу, 15 а Мая, па опетъ никако одъ Нѣг. Ексцел. Митрополита и Где Епископа разписа.

Вальда е тако суђено, да Срби наравну цѣлогъ народа скупштину у место званичногъ Собора држе! вальда е суђено да оно текъ изврши соборъ, што народна скупштина заключи! вальда ће изъ скупштине дигнути се као Финиксъ србски Банъ илъ Войвода, да народни Соборъ као совѣтъ о народни дѣли руководи! вальда ће изъ те скупштине Богъ дати, те ће добро бити!

На сваки начинъ кадъ се до Собора дође, желимо мнѣніе наше изрећи: да ма како израженіе мађарско гласило, ми треба да се држимо оногъ латинскогъ у законну изясненія: (Congressus) конгресъ. Па ми знамо, да у свима нашимъ актама стои: Конгресъ чакъ и 1790.

По томе ћемо се владати. Недопада намъ се оно у Вѣстнику разлаганѣ посланика по числу народа. То нигди у закону нитъ у уредби каквой стои, то ће Соборъ самъ за будуће уредити, (тако и законъ говори) а дотле умножено число посланика требало би да се на Діецезе разложи.

(Изгледи Тракіе Народа.) — II. За ослобођенѣ свое дакле Тракіе народъ довольно мишица има, само му текъ почети валя. Почетакъ е у свакой ствари тежакъ, алъ зато клонути и обезхрабрати се не валя. Све силе — да и саму крвъ и животъ на жертву принети е нужно. Ни една већа идеа у човѣчеству безъ жертве у дѣйство дошла ніе, и дали у овомъ као баіаги, мирномъ добу Тракіе Народъ никакве жертве неприноси? Не гули Турчинъ раю до коже? Не отима ли іой све што е найсветіе? Не грозили се раи сваки данъ смрћу? Не чинели у лудо по гдикой дѣтићъ, кои би у бою слободе десетъ Турака замѣніо? и то Рая у мирномъ добу трпи! И то све се на дѣдинской земльи, надъ гробовима юначки предкова збія!! Шта рая има изгубити ако започне? Вальда у палатама живи, шећербаклавама се рани? Зна цѣо светъ да рая до голе душе ништъ нема. Та кадъ е Турчинъ страшни био, шта су горски Айдуци одъ Турака починили? гди е Пецирепъ Лазаръ, Сенянинъ Иво и прочи? Та ни ели и самъ Карађорђе Айдукъ био? Па до чега уздигао Србе! само слога браћо, па све мора добро бити; а мислимъ да ће еданпутъ и слога настанути, Фраторъ и Попа у единству са здруженимъ силама на храбрость побуђивати! Сви сте еднокрвна браћа, како Ришћани тако и Кршћани, сви сте едногъ Бога, едногъ завичая синови, сви сте скупа робске окове сносили! ословите и вашу у корану заблуђену браћу, ословите Турке кои су по крви и езику ваша рођена браћа, да се освѣсте еданпутъ, и болѣ съ вами скупа нека држе, него одъ ваши мишица да попадаю. Бошнякъ нека се споразуме съ Херцеговцемъ, Бугариномъ, Арнаутомъ и другомъ браћомъ, па вамъ нико одолѣти неможе. — Изродиће ду се за конечно Тракіе ослобођенѣ различне хетеріе, кое ћеду у садашнѣмъ слободніемъ времену много яче и веће бити, него што су се нѣгда за любавъ Грка подъ Ипсилантіомъ изродиле. Колико имаде кои едва чекаю, да се само у Тракіи слободе застава развіе, кои зу готови крвъ и животъ жертвовати! Како се на едномъ мѣсту буна изроди, одма ће сва Турска запламтити. Како се Босна листомъ подигне, већъ е Турство онде пропало. А Арнаутско-Турске чопоре знаћеду Црногорци своимъ Шаррама дивно поздравити. Црна Гора, овай Югославенски Швайцъ, нема никакове уговоре, нити хоће да има такове, да несме своіой Сестри Босни и Ерцеговини помоћи? Црногорци сиви Соколови кадри су увѣкъ своимъ тур. — арнаутскомъ и Ерцеговачкомъ силомъ титрати се, а приликомъ и уништити е; на Црногорце може се цѣо Тракіе народъ у свако магновенѣ падати; дивногъ црногорскогъ Владику сви знамо колико важи, и шта учинити може и хоће. — Ако немате паре, има достъ у скадарскогъ зворничкогъ и видинскогъ Паше; кодъ Ага и Спаія Ђемери су дукатима пуни а нећеду за Васъ ни Ваша браћа заборавити; има у Сараеву, Видину па и по други мѣсти и топова доста: то су Ваши топови а не турски. — Влашка и Молдавія е у станю усколебаномъ; кадъ виде Власи да се по други мѣсти буни, употреби ћеду прилику, одъ несносногъ боярскогъ и Турскогъ ига опростити се; сами Власи би доволянъ одпоръ Турской сили дати могли. Но какову ће роллу Србія у овомъ гибаню играти? — Србія у првой десетини овогъ столетія подъ побѣдоноснимъ предводителствомъ незаборавлѣногъ Карађорђа на побуђенѣ свое собране красанъ е примѣръ дала.

Карађорђе е већъ у оно доба имао у глави величествену мисао, еднимъ маомъ сву сосѣдну браћу ослободити. Едномъ рукомъ е до срца Босне, другомъ пакъ до новогъ Пазара допиро, и да се ніе 1812. год. иностранимъ интригама преваріо данашньимъ даномъ у Виддину и Сараеву Цамія турски неби било. У оно већъ доба стицало се са свію страна на бориште за обште Србску слободу. Опоменимо се само рѣдкогъ Милутиновића Симе, юначкогъ Зеке капетана, и одважногъ Бугарина Папазогле. А шта е Србія отъ времена Карађорђевогъ за Босну и Бугарску учинила? Ништа Србія одуставши отъ пространіегъ Карађорђевогъ плана, начинила се подъ Обреновићемъ државомъ en miniature па іоштъ да Турчину данакъ плаћа. Последнѣгъ турскорускогъ рата мѣсто да е прилику употребила собраћу уздићи и съ њима скупа величественіе што постићи, само у званичной мирноћи чамила е; а за оваково тихополезно владанѣ у дринапольскомъ приморію шесть окружія е на поклонъ (?!) добила. Доцніе Србія е била само позориште иностранн интрига, и династални кабала, и зато о слободи своій браћа ніе кадъ могла мислити; на Бугаре и Бошняке тако се заборавило, канда ови у Калкути живе. Сва послѣдня Србіянска гибаня у слѣдству свомъ спрама соседни браћа такови реакціонални правацъ имала, да ови поредъ све Симпатіз еднокрвни браћа за слобођеня подстрекаванѣ никакове подпоре падати се нису могли. Браћа преко дринска су у Синцири турски яукала, Србія е запушене уши имала, Србія за себе и за другогъ заграђена била! Земунъ и Нови Садъ био е за Србіянце Ковленцъ. Србину съ ове стране Саве срце е одъ радости играло, кадъ би о напредку Србіе што чуо, а яукъ Бошняка до срца Србіе не допире! дали е Србія обвезана каковимъ условіемъ неутралность спрама свое браће обдржавати, и миръ Турске не нарушавати? Какова то могу бити условія? Или башъ ако се налазе такова, заръ ће Србія увѣкъ при Statusquo остати? никадъ се съ мѣста мицати неће? Заръ ће Србія свагда Schusterfleck Турскогъ царства остати? Кадъ ће већъ еданпутъ око на Сараево, Видинъ, и Нови Пазаръ бацити?

Условіе, кое слободу, прааво, и развитакъ каковогъ народа препятствуе обвезателну силу неможе имати. Неможе Србіи нико забранити, да угнѣтену свою браћу не ослободи; еръ Србіе будућность одъ ослобођеня сосѣдни браћа зависи; Србіе будућность е са Бугарскомъ Босномъ и Херцеговиномъ една; што е годь овима на путу то исто е и Србіи препона. Србіи е судба са судбомъ свои собраћа една, докъ е Босна Ерцеговина и Бугарска у руци Османлія, донде неможе се рећи да е Србинъ слободанъ.

Яковъ Игнятовићъ.

Изъ Пеште. Читаюћи примѣтанія Учред. на дописе београдски срб. Новина, прекрстимъ се и помислимъ, мѣеръ тай учредникъ Срб. Београдски Новина башъ као прама главе ради, алъ и што би ми нѣга младога жао било, но ће боимъ се нѣговимъ разузданимъ а сигурно и много неистинитимъ вѣстима начинити читавъ покоръ, люде у найвећу несрећу увалити. Море люди, заръ се тако реформе уводи? „Ліо, ліо, садъ си доліяла“ то су рѣчи Учред. Беогр. Новина, па наше овдашнѣ врло Србе, као да су невере своме роду. О срамъ

га било одъ цѣлога свѣта! Дѣла се овдашньи Србаля не ће нигда у србской повѣстници моћи изгладити: они су у цѣломе Србству први, кои су у садашньимъ временима, Србство у обрану узели, и то у средъ найвеће опасности, мудримъ поузданимъ и крѣпкимъ духомъ намеру су свою подпуно постигли. Докъ су Новосађани овдѣ израђена закте̂ваня добили и читали, дотле су та закте̂ваня и овдѣ у Пешти одъ мађарскогъ одбора за миръ, и у Пожуну одъ сабора државногъ читана, и текъ онда онако као што є у привременимъ законима одобрено, кадъ су се овдашньи Србльи, све одабрани, научени, и родолюбиви люди, ђаволски пушили докъ су фанатизму протолковали, шта є соборъ, шта є народъ србски.

— Ово дана опетъ добили смо у срб. београдскимъ правителственимъ новинама, на Госп. Учреднике Новина, Павловића, Богдановића, и прославлѣногъ списателя І. Субботића, карикатуре. Они то незаслужю, єръ нити се прва двоица бое Мађара, нити се имаю зашто бояти, ма шта они противъ Мађара писали. А да су свагда више за Србство вообште, а за овостранске Срблѣ поособъ писали, и томъ настоявали као што и данасъ са удвоєнимъ силама чине, да се за благо рода нашегъ ради, него Београдске новине, коє су садъ толико зинуле да є и срамота, и врло опасно за сву землю и ново уређенѣ државе наше. Покажите ми садъ єдно мѣсто у Беогр. Новинама, гди ніє раздражаванѣ Србаля на Мађаре. И шта се съ тимъ оће, него да се покрвимо? То нама ніє нуждно, єръ што є неправо то се и безъ боя поправля. Такови люди, кои карикатуре знаду правити онима, кои найвећу признателность кодъ правични люди заслужую, такови су люди у Србіи за Србію опасни, на коє Србія врло, треба да пази. Госп. Іованъ Субботићъ є у своимъ пѣсмама имао благородну цѣль, да се Славени у Тракіи освободе, а Турци, ако неће да гину, некъ уступе Славенима, што є право. Србія би спрама друге браће подъ турскомъ области, била врло каменога срца, кадъ би ій гледала да ій Турчинъ дави, а неби имъ помогла да се опросте. Польска на силу разграблѣна, Поляцима се повраћа, то би морала по правди и Турска чинити, но ако Турци добре волѣ неће, онда се треба воштити. Што є силомъ отето, то се мора вратити ономъ чіє є било, ако є іоштъ живъ. Међу мртвима распре нема. Правда и прааво нигда се неможе изгубити, развѣ уступанѣмъ онога изъ добре волѣ, чіє є било. Ми какавъ му драго системъ био, што коме припада по правди, неможе се покварити. Све се може на свету променути, ма правда и истина пребиваєтъ во вѣкъ. Д. Б.

Пешта. Овай часъ примилисмо представленѣ Прав. Србскогъ Н. Садскогъ обштества, Унгарскомъ Министеріуму поднешено, коимъ родолюбиво и ревностю садъ свима обштествама предходеће исто обштество иште одъ министеріума изясненіє, какови управъ преступници подпадаю подъ преки судъ, кои є последньи дана у дольньимъ петъ градомеђама проглашенъ, и да се неби како жаръ србске народности, кои по свима тимъ градомеђама пламти, у подозреніє какво узео, те и овай каквомъ суду подложио се, иште обштество сваку у томъ смотренію безбѣдность. У цѣлости представленіє ово сообштићемо у идућемъ Числу.

Изясненіє.

Нѣко є имао любовъ разгласити и разписати, да самъ я званіє кодъ министеріуна приміо и томе измишлѣномъ дѣлу моме измишлѣне подлости неке подмеће. Зато пріятелѣмъ моимъ овимъ изявати за дужностъ налазимъ, да я нити самъ кодъ Министеріума званіє какво искао, нити приміо; и да га, ако би иначе званіє искати хтео и добити га могао, примио ни на кои начинъ неби, докъ се невиди, како ће праава и захтеваня народа нашегъ изпунѣна бити.

Ѳ. Павловичь.

Будимско-Ештански-Вѣстникъ.

Министеріумъ є учиніо, да є досадашня машинска фабрика преображена у оружіековницу, гди ће се за кратко време 100,000 пушака начинити. — У Середу у Ньитранской градомеђи простота нападне на чивуте, и ове поробе. Грабежъ овай грађани су съ укрштенимъ рукама радостно гледали, но та радость ньова за мало є траяла, єръ кадъ є простота Чивуте до прно изподъ нокта поробила, онда нападне на грађане, и ньове ствари насилственно однесе. — Министеріална званія се попуняваю. Некій лаявій Мађарски словословъ Вашвари уђутао э, као да су му блатомъ уста залепили. — По заключенію Савѣта Магистратуалнога на варошкой кући направиће̂ду скоримъ балконъ, да одатле у народньимъ скупштинама на піяци слободе къ народу говорити могу. — По вароши се яко краде. Кажу, да су и Министра Просвѣштенія почели били неку ноћь робити, но буду у своимъ дѣлу предупређени чрезъ народнѣ стражаре, кои су на патролу ишли. — Некій новонайменовнній великій Жупанъ-Конзервативне длаке напредъ є изявіо, да приликомъ улазка у ново званіє, желі што маньомъ помпомъ бити примлѣнъ. Охъ! како є то лѣпо! како се онъ напредъ стара за себе. У случаю, ако небуде срдачно примлѣнъ, онъ ће зацело казати, моя є желя била, да ме овако приме, я самъ имъ напредъ явіо, да я „Илѣне" нетрпимъ, па ми зато ни су ни викали. О да послушни люди! — Ове године ће се Ђаци на Свеучилишту, као и на Академіяма, Лицеуму и Гимназіяма пре обичногъ времена распустити. Тако овде ће се распустити концемъ Мая месеца. — У среду у ютру извађено є єдно тѣло човечіє изъ Дунава, коє є по сказиваню Доктора одъ дужегъ врѣмена подъ водомъ лежало. Везане са марамомъ руке, даю намъ помислити да є несрећникъ одъ зликоваца какови у Дунавъ баченъ. То є страшно убиство. — По налогу Министеріума официри сви пушћаю бркове. — Овде є у моду дошла тако названа мачія музика (Katzen-Musik) и мало коє вече проће, да кога ньоме непочествую. Тако су ово дана млоги Професори били срећни, чути подъ пенджеромъ ту красну хармонію. Пре свега є стало друштво предъ домъ піариста, гди Проф. Райзингеръ живи, одавде оду Канонику и познатомъ конзервативцу Кёрмёцію, па после Типули Проф. Политике, Силашиу Проф. Богословіє, и Іедлику Проф. Физике. Другій данъ су почествовали Гр. Ф. Зичи, бившегъ Предсѣдника кодъ комиссіє наука, и Коллегіума Цензуре; Душека бившегъ подпредсѣдника кодъ Коморе. Трећій данъ є Штали био тай срећанъ човѣкъ, кои є тако красномъ музикомъ веселѣнъ био. То исто вече су и подъ пенджеромъ Г. І. Коллара свою вештину у музики показали. Ми би овде само то єдно понизно питанѣ имали: єли то праведно, съ такимъ непріятнимъ музикама будити изъ сна мирне, и невине комшіє. Синоћъ су хтели Коммандиренderу Ледереру честъ да учине, но овай незнаюћи за шалу, напусти гранатире, и драгонере на гомилу, први су млоге смртно ранили сабльомъ, а последньи, коє конѣмъ газили а коє сабльомъ сѣкли, и за тили часъ разтераю музиканте. Троица су већъ умрла а ранѣни има врло много. — Данасъ су кафане пуне, совѣтованя и министери, и вармеђа и варошь држи, сокаци се пуне громилама патроле се наређує утроєне, ако до потрка у Будимъ доће, наређено є, да се ћупрія отвори. Жагоръ э велики. Петефи за сутра проглашує скупштину пука.

Министериалне наредбе.

На предложеніє Министра правосудія, кодъ истогъ Министеріума найменовао є Палатинъ. За Државногъ Секретара: Кол. Гици. За началнике одѣленія: Сам. Бонишъ. Кар. Нађъ, Сим. Дубравицки, и Владислава Салаи. За совѣтнике кодъ одѣленія: Лудвика Бети, и Киша, и Іов. Хаджића. За Минист. Секретара Лавр. Тотъ и т. д.

Извѣстіє Мин. Унутрашньи дѣла.

На предложеніє Министра унутрашньи дѣла, у одѣленію Министеріума унутрашньи дѣла найменовао самъ: За државне Секретаре: Б. Діонис. Кеминъ, Іов. Золтанъ. За Министеріалне Савѣтнике, и началнике одѣленія: Мор. Перцелъ, Едмунда Топерцеръ, Лудв. Шедіусъ, Іос. Бриглевићь. За Министеріалне Савѣтнике: Фр. Хазманъ, Іов. Рацъ, Стев. Іакабъ, Пав. Хайникъ, Аур. Кушевићь, Іов. Фаркашъ. За Секретаре: Исид. Николићъ *) Ђор. Лукачъ, Луд. Демецкій, Іос. Пасторій, Ант. Іасаи, Емила Абраньи.

Стеванъ Надворникъ и кр. Намѣстникъ с. р.
Министеръ Унут. дѣла
Бартоломей Семере, с. р.

Извѣстіє Мин. Просвѣштенія.

Добростанѣ народнѣгъ воститания исискує, да отечество наше што пре, и што више такови препарандія има, коє ће на своє мѣсто, за довольно време, и добро изображени учительи водити. Зато за нуждно налазимъ, послати у Прайзке препарандіє безъ разлике вѣрозакона на две године обштимъ трошкомъ 12 младића, кои би сабравши онде нуждне науке, и вештине за воспитаніє отечеству, као профессори препарандіє велику услугу учинити и съ тимъ народнѣгъ воспитанія процвѣтаню темель положити могли. Зато отечества ма каквогъ вѣрозакона синови, кои су склони на ово званіє, и кои осѣћаю у себи способность, позиваю се, да намѣре своє писмено мени до 30. Іунія у Франкираномъ писму изяве. Одъ изаслати се имући младића осимъ доброгъ поведенія, изискує се да су баремъ Философію съ добримъ успѣхомъ свршили, да Мађарскій и Нѣмачкій єзикъ разумеду, и говоре; међу тимъ знанѣ други єзика, и у воспитанію већъ догодивше се заниманѣ сматраће се за препоручителне околности. — У Пешти 8. Мая. 1848.

Б. І. Етвешъ, с. р.
Мин. Просвѣ.

Расписи митрополита карловачкогъ о народной скупштини. *) І. Нр. 268. Благоговѣйнѣйшій Протопресвитеръ! Приближающуся времени торжествоватися имущаго народнаго собора православный нашъ народъ въ Н. Садѣ и прочихъ овреснихъ мѣстѣхъ со силнимъ одушевленіемъ изяснился, да они во важнихъ сихъ и бурнихъ приключеніяхъ времена о себѣ и своей будущности пекуштеся желаютъ прежде, нежели реченній народній соборъ держатися будетъ, въ Н. Садѣ собратися, и ту между собою предварительно, о всѣхъ своихъ тяготахъ и потребахъ ко сохраненію церкве, школь и народности относящихся совѣщатися, како би таковимъ образомъ въ народѣ согласное и общее мнѣніе о дѣлихъ грядущаго народнаго собора предварительно развилося и изобразилося, и депутирти народни во своє время въ смислѣ таковаго общаго мнѣнія ополномощеніи и пріуготовленіи на словутій народній соборъ со всѣхъ странъ прислатися могли. Рокъ совѣщанія сего, либо конференціи положенъ єстъ на денъ 1 го Майя по нашемъ календару с. л. Вѣдуще сіе благогов. ваше не пропустите православная наша обштества во тамошнѣмъ протопресвитератѣ упутствовати, да знатная ихъ, аще имъ годно будетъ по два, другая же по єдинаго, повѣреніє народа, свѣдомостъ всѣхъ нашихъ тяготъ и потребъ, удоволное искуство о како изобрѣстися и употребатися имущихъ средствъ уврачеванія тѣхже тяготъ, притяжающаго, изъ средини своєя изберутъ, и въ уреченое время на совѣщаніє послютъ. — Въ Карловцѣ 9. Априла 1848.

Іосифъ Раячичь, с. р.

Митровица. Царски данъ прославлѣнъ є съ найвећомъ обштомъ радостю и найлепшимъ торжествомъ. Генералъ є велику частъ

---

*) Ми извѣстно знамо, да Г. Исидоръ Николичь ову себи поднешену службу приміо ніє, и чудимо се, како є министеріалне Новине прогласити могу.

Учред.

*) Разумѣлисмо поуздано, да су Мађари на некимъ мѣстима ове расписе секвестрирали, а тако исто и по граници неки официри нису ій дали обнародовати; зато, добивши достовѣрне преписе, спѣшимо ій явно свѣту србскомъ саобштити.

Учред.

дао, при коіой є за асталомъ много и прости граничара било. Здравице су све нашимъ езикомъ напіяне и многа лѣта пѣвано; затимъ се велико коло повело у комъ є коловођа био Генералъ самъ и Оберстеръ. Овамо є све мирно, премда на све стране часъ єдну, часъ другу обштину и више заедно съ народни баряци и у. Єдна се само несрећа догодила. Десетора кола Румляна ишло є у карловце Митрополиту искати да се што пре Соборъ намъ држи; па томъ приликомъ піяни кочіяши неотице запале єдну чатрлю и одъ туда изгору седамъ кућа. Сироти Карловчани! свака несрећа на ньи.

Изъ Панчева 31-а Апр. р. 1848. — Несретни намъ гласови изъ Баната допреше, и то са многи страна, да се крвъ братска пролила већъ; и сачувай насъ Боже рата гражданскога народностногъ, коега Фанатизмъ и занешеніэ неби ни мало манѣ ужасанъ био, него што є религиозногъ бивао. Влашство се у Банату свевећма цепа отъ Србства, и сотимъ, насъ ослабляваюћи, само се очевидной изчезненія опасности излаже; што би се предупредило, кадъ би се пріятельски и као синови єдне майке цркве братски споразумели међу собомъ на Собору а на основу правде и єднакости. *) Грдну є недослѣдностъ државна Діета показала у томъ, што є, отступивши отъ попеченія себи отъ Отачбине наложеногъ ради блага свеобштегъ, у прозелитизмъ народностни поползнула, тако, да би у свакомъ мађарске крви посланнику апостола народности мађарске показати мого. Та отечественна Діета ніє мађарска, нити є отечество ово мађарско само, та гледао на оне, кои су посланнике на діету свагда шиляли, и чіи су се интересси тамо представляли, та баціо погледъ на представнике діеталне саме, гди би єдва трећу, и то слабу частъ Мађара нашо. Еръ ако пѣньи вићьи вели, да є Мађаръ, ако ергеръ и лихъ и ски и веле, да су Мађари прави, то ніє истина, то є изданіє крви материне, какови ће издаица првомъ приликомъ и владѣтеля, и отечество, ради користи своє или породичине, или светлостю лажне славе заманутъ, заиста изневѣрити. Єръ шта є Царъ и Отечество проћу млека материногъ! И не гледаюћи и на то, да су прави узурпатори и похитительи имена, исторіє и славе мађарства. — Камо срећа, да є Діета Унгарска (у мѣсто, што є народностъ мађарска другима као просяцима понешто удѣлила) овако у законику изразила се. Ми представници Отечества Унгарскогъ у име у интрессу и по жельи пославшихъ насъ народа проглашавамо све Отечества народности и съ ньима скопчане езике за наше, за почитоване и отечественне, у коє само непріятель отечества дирати ће дерзавати; а езикъ мађарски дижемо на достойнство свеобштегъ дипломатичкогъ езика у отечеству, у мѣсто досадашнѣгъ латинскогъ. Тако исто у име, у интрессу и по жельи пославшихъ насъ вѣрозакона проглашавамо све христіанске вѣре у Унгаріи (не у Мађарской) за єднако почитоване, за отечественне, за наше, и за єдна иста праава до вѣка уживаюће. — Єто онда братства, єднакости и слободе очевидно изражене и осигуране; а не говорити у смислу Мађаризма, ове абсолутне маньине, и у држави, и у Отечеству, и на самой Діети, коя се никада, до доцніи времена, Мађарска звала ніє, као што и ніє, него свеобшта Унгарска, у смислу свію Отечества народни. И ако и дозволимо по старима повеляма: да су прве Унгарске діете подъ ведримъ небомъ Мађарскимъ езикомъ држане, то ово опетъ никаква овомъ езику праава не дає, друге народности гнѣсти, ни по ствари природи, ни по немогућству угнѣсти ихъ, а ни по нужди доцніегъ времена, по коіой є, збогъ толике смѣше народа, и нарочито по преваги Славенства, латинскомъ, као съ єдне стране ученомъ, а съ друге неутралномъ, и тако свеобштемъ уступити морао, и заиста уступіо. А што є Мађаръ свеобште Отечества и древно име Унгарія Мађарорсагомъ звао, то се ніє никада у политическомъ законномъ смислу узимало, него є то израженіє, коє се у народу Мађарскомъ родило и у приватномъ ньовомъ кругу живило и задржало се, никада пакъ, съ времена послѣдньи, явногъ значая и важности имало ніє, нити є имати могло. — Но ту би требало народъ и родъ Србски обавестити, да є у томъ простъ народъ, кои Србльина свагда воле, сасвимъ невинъ, и да намъ ни у чему непріятель до данасъ, као народъ, показао се ніє, него то су желѣ претерани неколико бруећи глава Унгарски, међу коима има више Словака, Немаца, Влаха него самій Мађара. Немештство ако ћешъ кривити, ни ту ніє народъ Мађарски кривъ, єръ и међу самима Нѣмцима Унгарскима заиста више има Немађара, неголи Мађара, и то отъ найстаріє древности па до данасъ. Зато и єсте езикъ Мађарски у куйну и на гувно повући се морао, међу друге народне езике, неутралномъ господство оставивши.

*) Ми се овоме поуздано надамо и желимо, добро знаюћи, да народъ Влашки оцѣплѣнѣ нежели, него само неки фанатикери, кои добро свога рода злоразумеваю, па музло и толкую. Учред.

Изясненіє.

Свагда самъ се онимъ повѣренѣмъ поносио, коє су ми моя браћа Србльи већъ толико пута поклонили; и я исповедамъ да ми се срдце заплакало кадъ самъ примѣтио, да су већъ одъ месецъ дана неки овде, съ коима би ме иначе езикъ и вера саюжавала на найподлиій начинъ трудили се овогъ ме повереня лишити; то мене тимъ више боле, што самъ я и данасъ онай, кои самъ свагда био и што никако узрокъ ньиове мрзости одкрити немогу. Докле се годъ ово само у оклеветаваню састояло, ћутиосамъ, ербо самъ се крозъ деветнайстъ годишнѣгъ политическогъ живота могъ на оклеветаванѣ доволно научио: али садъ почемъ ми се ладность и немарность прама рода, езика и вере моє прибацує, кадъ ми се велимъ честъ вређа и нарушава, за дужность мою држимъ предъ Србскимъ родомъ моимъ на кратко изяснити се. Мои су предкови изъ Црне горе дошли. Духъ слободе самъ одъ ньи као аманетъ примио. У политическомъ животу момъ самъ свагда за слободу воєвао, и данъ 15-огъ Марта као звезду слободе и єднакости съ онаковимъ одушевленѣмъ поздравио, као што се честитомъ Домородцу пристои. Али нисамъ зато на моє порекло икадъ заборавио, ербо я се съ тимъ поносимъ што ми є име Србинъ. — У маломъ кругу моє дѣятелности самъ за развитакъ моє народности, езика и сигурность вере моє свашта чинио, чинимъ и у колико могао будемъ у напредакъ чинићу; и башъ изъ те причине самъ свему противанъ што би по момъ увереню овомъ шкодльиво бити могло, и башъ изъ те причине самъ противанъ томъ да се у Бачкой међи Ерватска застава измеђе; ербо я желимъ и оћу Унгарски а не Ерватски Србинъ да будемъ и останемъ. Я у Ерватима жарко одушевленѣ прама своє народности и непоколебимо Отечестволюбіє одвећъ уважавамъ; али я благополучіє Унгарски Србаля не у Ерватской већъ у Унгаріи тражимъ, и увѣренъ самъ, да га тамо ни єданъ честити Унгарски Србинъ и не тражи, као годъ што ни єданъ прави Ерваћанинъ тако не желі; я нисамъ кривъ што се ове мисли моє дикоіой браћи, кои одъ мене яче уображеніє имаю као непріятельске за ньинове намере чине; и ніє моя кривица што я дикоя средства, коя се у интересу наше народности и на силу у движеніє међу, одобрити немогу, шта више я такова као найубитачнія за нашу Србску Народностъ држимъ; и одвећъ жалимъ што се они труде мене збогъ тога кодъ народа повереня и любави лишити. Али я моє основе променути нећу, а време ће доћи и чини ми се да ніє далеко данъ кадъ ће валяти родолюбіє деломъ показати, видићемо онда коє роду желио болье коли є био вера, коли невера! Дубока Мая 1848. Стефанъ Зако.

У II. Додатку къ београдскимъ Новинама у бр. 32. читаюћи исте Новине найћемъ на єдно писмо изъ „Шаренграда" коє є неки родолюбиви Србъ-юнакъ подъ туђимъ именомъ усудіосе писати Димитрію Рогулићу у комъ пишему, „да ніє жаліо шесть крайцара олова за нѣга купити" — заиста незнани юначе ни самъ неби жаліо дати, алъ за твоя юначка прса, кадби знао, дабиете гди по густимъ шумама тумараюћегъ нашао. — Чуй юначе, заръ ти є то родолюбіє? или сотимъ вялда мислишъ народу очи отворити? илъ се надашъ съ лагаріомъ народу какову ползу принети? знай да съ лажомъ мету постићи неможешъ, шта више и самћешъ Народъ на танакъ ледъ навести, зато немойсе више крити, већъ изићьи на видило те покажи смѣла прса, єръ ніэ време за шалу, нитъ є време завићаню, већъ є време у комъ се радити треба, и зато Србине акоси радъ юнакъ бити, другчіє се покажи, тешка чуда убити изъ пушке човѣка. — Што се пакъ мене тиче, я као до данасъ тако и у напредакъ никакву лажъ на моє име непримамъ. Божидаръ Рогулићъ с. р.

ХОРВАТСКА И СЛАВОНІА.

Туропольске судіє су подъ предводителствомъ свогъ вице-грофа Модића предъ нѣгову Ексцеленцію господина Бана Елачића изишли. Онъ іи є покарао, што се нѣговой заповѣсти ни су одма повиновати хтели. Госп. Модићъ одговори, да су Туропольци своме Кралю свагда покорни били, на коє имъ нѣгова Ексцеленція одговори, да они не само кралю, него и нѣму, кралѣвскомъ заступнику мораю покорни бити, и опоменуо іи є, да га недоведу дотле, да іи са оружіемъ на дужность ньину принуди. — И далѣ іимъ є нѣгова Ексцеленція изяснила, да ніє истина исто су нѣки назлобрзи разгласили, да су Илирци криви, што ће они данакъ плаћати. Опоминюћи Туропольце іоштъ єданпутъ на редъ, миръ и послушаніє, одпусти іи нѣгово високопревосходителство господинъ Банъ кући. — Пре неколико дана су два граничарска баталіона, сирѣчь 2-ги баталіонъ друге баналске и 1-ви влашко банатске регименте, као и єдна дивизія Шайкаша, Крозъ горнѣ Карловце у Италію промаршилали. Шайкашиће у Полу доћи, и биће на ц. к. войнимъ бродовима разређени, єръ є царска марина крозъ одпадничство више одъ 1000 италіански матроза и воиника бродарски врло ослабила. Шайкашима се хорвати изъ свію хорватски приморски пристаништа добре волѣ придружую, а изъ самогъ Сеня града Далматинскогъ примили су своєвольно до єдно 80. на води врло вешти и юначки Далматинаца ц. к. службу. — Слуинска граничарска регимента добила є заповѣсть, да єдну трупу одъ 1500 Сережанаца организира, и да буду преправни на путъ у Италію. — Єдна є Компанія Огулинаца у гарнизонъ у горнѣ Карловце 2. Мая дошла. И тамо є преки судъ проглашенъ.

Нѣгово Високопревосходителство Гдинъ Банъ Елачићъ, добіє 3-ћегъ Мая изъ Вуковара вѣсть, да є Срѣмске градомеђе поджупанъ Житвай наредбу предзв. госп. Бана, да се пређашньи миръ и редъ одержи, докле се правица и свобода задобієна у сабору кралѣвина Хорватске Славоніє и Далмаціє у претресъ неузме, тако толковао, да госп. Банъ желі публициране нове законе свободе и єднакости упропастити, власть спайнску, роботу и десетакъ опетъ увести єдномъ рѣчи, контрареволуцію начинити. Ово худо и злопако толкованіє поджупанъ Житвай, чрезъ Мартиновића и белѣжника Салая да по тада десившемъ се вашару у Вуковару разгласити, и тимъ вику на

*

преузв. Г. Бана подиѣи. Поводомъ тимъ оправи Г. Банъ тай часъ писмо на Срѣмску градомѣу, съ тимъ налогомъ, да све оне люде безъ разлике сталиша, кои би се усудили и надалѣ нѣгове наредбе тако пакостно и криво толковати, и тимъ простоту и народъ варати, узнемиривати и бунити, у смислу проглашеногъ прекогъ суда за бунтовнике и нарушителѣ мира градомѣа сматрати, и съ ньима по томе оштро поступати има, єръ є Госп. Банъ у своіой прокламаціі прекогъ суда, а и у поздраву милой браѣи Срблѣмъ и Хорватомъ изречно казао, да правицу и свободу, кою су народи нѣгови задобили, нико више одузети, нити сме нити може. (Слава Бану Єлачиѣу, господару Србскомъ и Хорватскомъ! Учред.)

Светли Г. Банъ издао є слѣдеѣе писмо на све духовне столице:

„Господине! долазе ми свакояки гласи, да зли, и опаки люди сѣю по народу лажне и криве идее о положаю пука, и домовине наше Хорватско-Славонске.

Одтуда произлази погибель особа, и иманя безъ сваке разлике сталиша; одтуда неслога и нередъ: одтуда пропасть и разсапъ домовине и народности наше.

Али Господо! ако є пукъ стадо, ви сте му пастири! ако є пукъ ученикъ ви сте му учительи наравни; ако є пукъ дете, ви сте му по Богу отци.

А непристои се пастиру, да пушта вука у стадо своє; нити се пристои учителю, да даде кварити любезнога ученика свога крозъ пророке лажне, нити се пристои отцу, да безбрижанъ гледа, како му покваренъ човѣкъ квари невинно дете.

Ви сте отци одъ обители, и недайте, да доѣе човѣкъ непріятель, те посѣє куколь у пшеницу вашу.

Знамъ млого народъ нашъ, много домовина и народность наша имаду до садъ захвалити родолюбнимъ настояню вашемъ.

И то є узрокъ, зашто вамъ нову погибель ову предъ очи поставлямъ, налажуѣи вамъ: да ви одъ своє стране подручникомъ вашимъ, кои се по пуку разсіяни налазе, безъ затезаня наручите, па заповѣдите, да пукъ, кои се подъ бригомъ ньіовомъ находи, у смислу начела здрави, у прогласу прекога суда, сбогъ немира и нереда гори реченога, по свои троєдной кралѣвини разпослату, и овдѣ подъ — приклоплѣну, изражени, као права пастири, и учительи, и отци, и у цркн, и ванъ поучавати настоє, и о томе се труде, да у нѣмъ идее мира и реда, и сигурности обячаю, а напротивъ изчупаю оно, што су досадъ разсіяли вуци у кожи овчіой, и лажни пророци, и люди безъ домовине, безъ Бога и безъ душе.

Изчекиваюѣи одъ Васъ што пре службено извѣстіє о извршеню овога мога налога, шилѣмъ Вамъ мой искрени и домородни поздравъ.

У Загребу 30. Апр. 1848. Іелачиѣъ с. р. банъ.

Прагъ, 1. Мая 1848. — Славяни, браѣо!

Ко измѣу насъ незавири окомъ жалости пунимъ у прошастность нашу? а ко незнаде, да то што смо препатили, догодило се є у нашой несвѣсти, и разкомоданости, дѣлеѣой браѣу одъ браѣе? али по дуги вѣов, у кои єданъ на другогъ заборавили смо, у кои толика несреѣа отежила є главу нашу, дошли смо до тога познаня, да смо єдно, да смо браѣа. Долетела су важна времена, коя су ослободила народе, и сбацила съ ньи теретъ, подъ коєга тежкеѣомъ стеняли су; ова времена збацила су теретъ и съ насъ у великой части, а ми сада то, што веѣъ одъ многи лѣта ѣутили смо, можемо изреѣи, то што є на користь нашу, промотрити, и заключивати. Народи Европейски дошли су сада у споразумленѣ и єдинство; Нѣмци позвали су за своє соєдиненѣ и Франкфуртъ Парламентъ, кои о томъ ради, да би му држава аустріянска, изъ своє независимости толико попустила, колико треба за соєдинѣнѣ Нѣмачко, а да би Монархія, са свима неунгарскими земльми, къ новой Нѣмачкой Држави се приклопила. Овай коракъ не само да би уничтожіо єдинство Аустріє, него такоѣеръ и свезъ и самосталность грана славянски, коихъ народность би тиме у опасность пала. Наша дужностъ єсть да би смо то, што намъ є найсветіє мужевно бранили; дошло є дакле време, да и ми Славяни споразумѣмо се и да соєдинимо мисли наше. А зато да би ове намѣре у дѣло прошле, приволуюѣи съ радосѣу на многе желѣ изъ различити држава славянски нама изражене, позивамо све Славяне Аустріянске Монархіє, а именито све ньіове повѣренѣ народа имаюѣе муже, коимъ э на обштемъ нашемъ добру лежеѣе, да би се у Старославномъ Славянскомъ Чесскокъ Прагу дана 31. Мая о. г. сакупили, гдѣ узаймно о свему тому веѣати, што споляшня користь нашегъ народа захтева, и што у ова важна времена да чинимо. Но придаємо заедно да намъ и сви други Славяни, изванъ Аустріанске Монархіє живеѣи у нашой скупштини здраво мили и драги гости бити ѣеду. У Чесскомъ Прагу дана 1. Мая 1848. год.

Josef Mat. hrabě z Thunu. Wojtěch hrabě Deym. Jan rytíř z Neuberka. Pawel Josef Šafarík. Karol Malisz, członek deputacyi polskiéj. Frant. Palacky. Wáclaw Hanka. Ludevit Štúr. Jan Pěter Jordan. J. Erazim Wocel. Karel Wladislaw Zap. Dr. F. Lad. Rieger. Witalis Grzybowski. Stefan Aranitski. Wáclaw Schtulc. Michail Panić. Karel Maria baron Villani. Karel Jaromir Erben. Dr. Fr. Miklošić. Dr. Ant. Jaroslaw Bek. Fr. Math. Klácel. Dr. Jan. Dworáček na Mareyši, Morawan z Tišňowa. Jerzy Lubomirski. Jan Dobrzański, jako pelnomocnik rady narodowéj Lwowskiéj. Vincenc hrabe z Waldšteina. Maksim Papic, Protopresbyter.

Сви дописи у овомъ послу шилю се у канцеларію избору за скупштину Славянску у Златномъ Прагу у граѣанской Беседи бр. 141 и 142.

БОСНА.

Изъ Сараєва чуємо да тамо православни Христіяни на воскресеніє нису смели своє богослуженіє торжествено свршити нити велике ове празнике као друга браѣа светковати; боєѣи се турскога зулума и напасти. Кажу да є недавно на наушѣу Дрине 30 мртви тѣлеса поваѣено коима су главе у Босни рукомъ Богъ зна какви турски безбожника посечене. Дакле ѣемо Боже ове зверове пуштати, да надъ сиротомъ раіомъ свирѣпствую.

ИТАЛІЯ.

Млѣтачко є привром. правителство оправило правителству Ломбардіє писмо, да се желі млѣтачка република са Ломбардіомъ соєдинити.

НѢМАЧКА.

Художници у Дисселдорфу издали су єданъ позивъ на све художнике, да се съ ньима союзе, и Парламентъ Нѣмачки умоле, да художество постане бригомъ народа, т. є. да народъ художество као свою ствар сматра, руководи, негує, подпомаже и подиже. То є зайста лѣпа помисао! Да се то прими, то би Нѣмачка у художеству могла свима народима преднячити. — Нѣмачки ѣе се Парламентъ умножити са три човека, кои ѣе нѣмачки „тріумвиратъ“ сочинявати. Овай ѣе са президентомъ Парламента и непрестано траюѣимъ междувременимъ одборомъ Парламента, као и са людма, у коима повѣреня има са военомъ силомъ имати заповедати. Президентъ ѣе се одма изабрати, а тріумвири кадъ се Парламентъ отвори.

ФРАНЦУЗСКА.

У Руену се буна 27. и 28. Апр. родила отуда, што су многи са изборомъ посланика за народни соборъ, незадовольни били. Народня чета и регуларно войнство трудило се ту буну уталожити но ніє могло безъ крви проѣи. Многе су барикаде биле поправлѣне, коє є войнство рушити морало. Преко 22. остану мртви, 200 су ранѣни, и многи поватани. Руенъ є садъ одъ войнства обколѣнъ, збогъ истогъ узрока є и у Елбефу, у Лиможу, Хавру, Каспу, и Ліону буна.

ВЕЛ. БРИТАНІЯ.

Кральица є дала свима дамама, коє би іой за време предстоєѣегъ сесона подворенѣ учинити хтело, казати, да желі, да би све при садашнѣмъ удрученомъ станю трговине и рукодѣлія, у британскимъ робама одевене видити желила.

На велики петакъ су у Ливерполу и Бирмингхапу велике скупштине Картистанаца држате, гди се противъ Парламента и правителства жестоко викало, повторително су се изяснили, да се ни одъ онога Парламента ништа нема очекивати, кои ніє изъ свеобштогъ праава избора произишао. Таймсъ пише, да є то движеніє само зато, што посленици сбогъ што є трговина и рукодѣліє престало, никакве заслуге немаю, а веѣъ увиде, да Парламентъ ньине потребе слабо или наопако познає у онимъ пунктовима, коє треба да здравоумно законодавство поправи.

ШВЕДСКА и НОРВЕДСКА.

Шведски и Норведски конзули у Данской добили су заповестъ, да се у садашнѣ Данске политичне немире нипошто и ни на кои начинъ немешею, него да свою бригу и свою дужность само на то обрате, како би се національна трговина и національно бродаренѣ на водама и на морама обезбѣдило.

ДАНСКА.

У пристаништу кодъ Хамбурга даньски ратни бродови све су лаѣе нѣмачке, коє су тамо нашли, уватили, и задржали. —

ШВАЙЦЕРСКА.

Окружіє Сайселъ у Савойской на левой обали рѣке Роне прогласило є французку републику, и подигло є требойну заставу. — 18. Април. отишла су 4. топа, 1000 пушака, и сто двадесетъ центи пушчаногъ пра, у Луцернъ, одкуда ѣе после преко брда Готхаръ у Милано отиѣи. —

Изясненіє.

Изъ непредвиѣени у овимъ чрезвичайнимъ обстоятелствама времена появивши се узрока одложіо самъ на кратко време издаванѣ могъ повременногъ Листа подъ именомъ „Слога“ обявлѣногъ. Дано у Пешти 26-огъ Априліа 1848.

Павелъ Радовановичь,
Табуларній и Камбіялній Адвокатъ.

Станѣ Дунава. 10. Мая н. р. 0 6′ 1″ 0‴

Пододговорни Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти М. Дороѳеє улиця No. 298

У ПЕШТИ, писмени I Баймеле.